

FRI – BLADET

December 2010

Samarbetsblad för svenska friluftsmuseer

Redaktör: Cortina Lange, Stiftelsen Skansen, Box 27807, 115 93 Stockholm, Tel. 084428004,

E-post: cortina.lange@skansen.se

Bästa FRI-vänner !

Här kommer ett innehållsrikt FRI-blad med bl a rapport från FRI-mötet på Torekällberget i Södertälje, protokoll från årsmötet samt verksamhetsberättelsen för 2009.

Bästa hälsningar
Cortina Lange

Rapport från FRI-mötet på Torekällberget i Södertälje den 7 – 8 september 2010

Torekällberget var värd för årets FRI-möte. Första dagen inleddes med årsmöte efter det att museichef Stefan Sundblad

hälsat oss välkomna.

Efter årsmötet följde sedvanliga rapporter.

Pedagogik

Henrik Zipsane från Jamtli som berättade om NCK:s strategiska arbete under 2009 – 2010:

1. Förskollära utbildning med kultur och kulturarv som inriktning. Ett samarbete mellan Mittuniversitetet, Dronning Mauds Minneshögskole, Sverresborg och Jamtli. Studenter från Norge och Sverige.
2. Minnesstimulering av lättare dementa. Ett utvecklingsprojekt med Gamlia, Murberget, Umeå universitet, Jamtli, Läns museerna i Kalmar och Sörmland. Modellen är hämtad från Den Gamle By i Århus.
3. Back on track. Utvecklingsprojekt med landsarkivet, Birka folkhögskola, Östersunds kommun, Arbetsförmedlingen och Jamtli. Unga som lämnat gymnasiet med ofullständiga betyg stimuleras till att återuppta studierna.
4. Konferensverksamhet: Vårkonferens, LLOAM (Lifelong Learning Open Air Museum) och Jamtli, i Trondheim med temat Svåra historier.
5. I Europa. Av de tre områden inom kulturpolitiken som projektmedel kommer att prioriteras är 2 intressanta för oss, nämligen Interkulturell dialog och Kreativa näringar. Inom två år kommer dessa satsningar att landa i nationella program. NCK deltar i European Civic Society Dialogue, Platform on Access to Culture och samordnar arbetsgruppen Learning & Education.

Handlingsburen kunskap

Cortina Lange från Skansen berättade om hur utvecklingsarbetet fortgår inom området hantverk och handlingsburen kunskap,

1. Skansens hantverksmiljöer. Systematisk genomgång av miljöerna en efter en – framtagande av för miljön tidstypiska produkter som kan tillverkas i miljön – utbildning av hantverkarna – försäljning av produkterna i butiken. Varje produkt har kompletterats med en berättelse som ökar dess värde och förmedlar kulturhistoria.
2. Skansen Byggnadsvårds verksamhet med kurser, föreläsningar och vandringar breddas nu mot trädgård och slöjd.
3. Handlingsburen kunskap lyfts fram som ett särskilt ansvarsområde i syfte att förstärka omvärldsbevakningen samt utveckla verksamheten på Skansen.
4. Den av kulturdepartementet tillsatta arbetsgruppen inför Ratificering av Unesco konventionen om Immateriellt kulturarv har i sina förslag till framtida organisation hämtat mycket inspiration från Skansens rapport till Regeringen om hur det äldre hantverket kan säkras och bevaras för framtiden.

Cortina berättade vidare om Nordiskt Fri samarbetsprojekt om Byggnadsvård, lagar och praxis. Projekt syftar till att kartlägga och jämföra lagstiftning, praxis och synsätt på kulturhistoriskt värdefulla byggnader vid de nordiska friluftsmuseerna och att undersöka hur man fyller sitt uppdrag att bevara, förvalta och förmedla kulturarvet genom byggnader. En slutrapport kommer att presenteras i Oslo under mars 2011. Jamtli uppdrogs att vidarebefordra denna till samtliga FRI museer.

Skansen genomför under hösten ett projekt med klassificering och värdering av Skogaholms herrgård. Ett av syftena är att få ett bättre beslutsunderlag för hur miljön kan brukas. En presentation över arbetsmetoden i projektet kan göras vid nästa FRI möte.

Levande samlingar

Maria Nyman Nilsson, Fredriksdal, presenterade verksamheten inom POM. POM arkivet ska placeras i Alnarp, vissa växter kommer även att placeras ut i olika anläggningar såsom friluftsmuseer. Nästa steg i POM arbetet kommer att inriktas på hur vi ska nå ut med det insamlade materialet.

Marias roll som FRI representant i POM överlämnades till Johan H i Gamla Lindköping.

Nyheter från enskilda museer

Jamtli: En lekateljé om 80 kvm blir klar till nyår. Kyrkan kan bli klar till sommaren 2011. Det moderna samhället planeras bli klart till Jamtlis 100 års jubileum 2012. Jamtli får en kommunal förskola som ny granne.

Julita: Gustav Olsson, ny avdelningschef, presenterade sig. Hans uppdrag är bl a att knyta verksamheten närmare Nordiska museets verksamhet. Projekt i samarbete med SFI innebärande att eleverna arbetar praktiskt på Julita 50 % av studietiden. SFI svarar för arbetsledningen. Lindköpings universitet följer projektet. Gustav utlovade att projektrapporten skickas ut till samtliga.

Fredriksdal: Potatisprojekt – utsatta barn får arbeta praktiskt på museet. Hälsoinstitutet finansierar projektet som genomförs i samarbete med flera kommunala förvaltningar. Lärarfortbildning föregår de 5 besök som barnen gör på museet. I skolan arbetar men ämnesintegrerat med temat. Föräldrarna erbjuds fri entré till museet.

Valby: Tillgänglighetsprojektet är nu avslutat och de som önskar kan rekvirera projektrapporten.

Efter lunch berättade Stefan Sundblad och landskapsarkitekt Åsa Wilke, Nova mark, om Torekällbergets utvecklingsprojekt Torekällbergets nya park och trädgård.

Museet har behov av en ny entré. Dessutom saknar museet en plan för hela området. Ett problem var t ex var Kägelbanan skulle placeras i och med att Vårdshuset skulle byggas ut. Andra viktiga frågeställningar var vilken tid ska gestaltas? Vilka resurser har museet att klara driften av anläggningen? Vilka behov av mark krävs för att kunna hålla djuren? Vilka kunskapsunderlag behöver vi ta fram?

Stefan betonade vikten av att museet måste göra sin utvecklingsplan utifrån en idé för verksamheten och museet. Vet man vad man vill kan man lägga grunden till ett genomförande.

Valet blev att skapa en stadsträdgård och en privat borgarträdgård intill Vårdshuset i vilken Kägelbanan placerades. Daniel Müllers handbok i Trädgårdsskötsel från 1850 –talet var en bra källa till kunskap.

Kommunens tankar om att bygga ett dagis på museet kunde samordnas med museets önskan om en ladugårdsbyggnad som en del av en herrgårdsanläggning. Den nya entrén utformas som en järnvägsstation, en första anhalt i en tidsresa. Resan kantas av olika lekmiljöer. Planens hela genomförande kommer att ske i den takt ekonomin tillåter.

Efter kaffet fortsatte Stefan berätta och problematisera museets nyaste hus Soltorp. Hur berättar vi och hur hanterar vi det specifika och det generella?

Eftermiddagen avslutades i olika diskussionsgrupper.

Den andra dagen började med rundvandring i grupper uppdelade efter olika teman.

Karin Olsson, tidigare museivärd på Torekällberget redovisade från ett projekt med skolundervisning i museimiljö. Rapporten finns att rekvirera från Torekällberget.

Susanna berättade om projekt "Solrosen" riktat till asylsökande. Projektet genomfördes i samverkan med präst och tolkar. Syftet var att introducera de nyanlända i det samhälle de kommit till. Regelbundna besök på museet ingick som en del i att skapa vanor och nya nätverk.

LEAN modellen

Södertälje kommun har valt att arbeta med ständiga förbättringar i enlighet med LEAN-modellen. Robert Gusén, kommunstrateg introducerade modellen.

Modellen eller snarare filosofin utvecklades ursprungligen av Toyota. Utgångspunkten är att utifrån ett positivt synsätt på människan hitta, utveckla och använda medarbetarnas talanger och åstadkomma effektivitet i processerna.

En utvecklingskedja kan se ut som följer: För vem finns vi till? Vilket värde ska vi skapa för dem? Vilka tjänster och produkter ska vi producera? Vilka är processerna för att nå dit? Finns det avvikelser eller slöseri med resurser i de nuvarande processerna? Vilken organisation krävs? Hur säkrar vi arbetet med ständiga förbättringar?

Nadja Dahlström, djurskötare på museet och LEAN talang, berättade om hur de arbetat konkret och vilka förbättringar hon redan ser i arbetet.

Mer information finns att hitta på Södertälje kommuns hemsida.

Efter lunch var temat Leken och lust som kommunikationsmedel på friluftsmuseer. Utgångspunkten för utvecklingsarbetet på Torekällberget har varit att fundera på om varje miljö kan erbjuda lek för barn.

Susanna reflekterade kring ämnet. Under 1970 och -80 talet skapade vi lådor för förskola och skola, under -90 talet byggdes särskilda lekmiljöer upp främst riktade till strögäster. Målet med Lillgården var att ge utrymme för fri lek, att lyhört fånga upp det som sker, skapa tid för tanke och aha-upplevelser. Erfarenheterna idag är att besöken blir allt längre, de medföljande vuxna behöver något att göra (bokkorg t ex), de som kommer är oftast yngre barn än vad miljön är tänkt för, de äldre barnen vill ha större utmaningar, besökarna är aktivare än tidigare och konkurrensen om barnfamiljernas tid är större.

Susanna menar att miljöerna bör byggas med inspiration ur kulturhistorien, de ska vara unika och locka till möten över generationsgränserna. Vi måste våga lita på friluftsmuseets unika koncept och tänka på hur och var vi marknadsför vår verksamhet.

Innan det avslutande kaffet berättade Hanna Märtha om ett idé till en framtida lekmiljö på Torekällberget.

Utgångspunkten har varit ett ökande antal besöksantal, området behöver kompletteras med fler lekmiljöer, attraktionerna måste vara väderoberoende, verksamheten ska vara lätt marknadsförd.

Lekmiljön ska innehålla enkla lekar för hela kroppen, springa, veva, krypa, klättra, hoppa, mäta. Miljön ska locka små och stora barn. Miljön ska integrera lek och levande djur och ge möjlighet till reflektion.

"Mamma Mu" till Torekällberget?

